

	S/N	popis	poznámka

Masarykova univerzita

Pedagogická fakulta
Katedra psychologie

Seminář k psychologii duševního vývoje

Téma: Vývoj morálního usuzování dítěte

(seminární práce)

Zadal: Mgr.Mojmír Snopek

Zpracovali: Janis Golias 265128

Datum: 15.5. 2008

Téma: Vývoj morálního usuzování dítěte

Morálním se člověk stává už od svého ranného dětství. Americký psycholog Laurence Kohlberg navazuje na dřívější představu, že existují určitá stádia morálního vývoje člověka, která souvisejí s jeho věkem a rozumovými schopnostmi. Tato stádia na sebe navazují, všichni jimi procházíme a náš vývoj může na kterémkoliv z nich skončit.

Stádia morálního vývoje podle Kohlberga lze stručně popsat takto:

· Předkonvenční morálka

1. Orientace na trest

- poslouchá příkazy, aby se vyhnul potrestání

2. Orientace na odměnu

- chová se tak, aby byl odměněn

· Konvenční morálka

3. Snaha být dobrým dítětem

- přizpůsobuje se tak, aby se vyhnul nesouhlasu druhých

4. Snaha vyhovět autoritě

- chová se tak, aby plnil své povinnosti, aby předešel pocitům viny ze selhání

· Postkonvenční morálka

5. Orientace na společenskou smlouvu

- jedná tak, aby byl obecně prospěšný, aby měl uznání vrstevníků a tak i sama sebe

6. Orientace na univerzální etické principy

- jedná podle vlastních etických principů (spravedlnost, rovnost)

Vyhodnocení

Podle výše uvedeného přehledu lze zařadit i možné odpovědi na příběh. Když například někdo odpoví, že by neměl Josef krást, aby se vyhnul vězení - a nebo naopak, že by měl krást, protože když nechá manželku umřít, mohl by mít pak potíže se zákonem, odpovídají takové reakce prvnímu stádiu - orientace na trest. Odpoví-li někdo, že krást se prostě nesmí, ať je situace sebevíce těžší, patřila by jeho reakce zřejmě k 5. stupni morálního vývoje, kde je důležitá společenská dohoda o tom, že se nesmí krást. Nejvyššího stádia by asi dosáhl ten, kdo odpoví, že i když si je vědom porušení zákona a s tím spojených následků, přesto je správné lék ukrást a snažit se tak zachránit manželce život.

Ještě lépe se hodí k popisu šestého stádia odpověď šestnáctiletého chlapce: "Z hlediska zákona společnosti nebyl Josef v právu, ale z hlediska zákona přírody nebo zákona Božího nebyl v právu lékárník a tím je Josef ospravedlněn. Lidský život je nad jakýkoliv finanční zisk. Nezávisle na tom, kdo umírá, i kdyby to byl někdo úplně cizí, je povinností člověka ho zachránit před smrtí."

Kohlberk píše, že v prvním a druhém stádiu morálního vývoje se nacházejí děti asi do věku 10 let, pak začínají hodnotit činy podle názorů druhých, čímž se dostávají do třetího a čtvrtého stádia. Poslední dvě stádia vyžadují od člověka schopnost abstraktně myslet a také bez potíží projít předchozími stádii.

Podle Kohlberga se do šestého stádia morálního vývoje dostane asi jen 10% dospělých.

Jsou tu i Kohlbergovi kritici, kteří oprávněně namítají, že člověk používá různá pravidla podle situace a také že se liší svět mužský (právo a spravedlnost) od světa ženského (starostlivost a péče o druhé).

Příběh

„V jedné daleké zemi umírala žena, které onemocněla zvláštním druhem rakoviny. Existoval lék, o němž si lékaři mysleli, že by mohl ženu zachránit. Šlo o zvláštní formu chemické látky, kterou jeden lékárník v tomtéž městě právě před nedávnem objevil. Výroba byla drahá, avšak lékárník požadoval desetkrát víc, než kolik jej stála výroba. Za chemickou látku zaplatil 20 tisíc a za malou dózu léku požadoval 200 tisíc.

Josef, manžel nemocné ženy, vyhledal všechny své známé, aby si vypůjčil peníze a usiloval i o podporu úřadů. Shromáždil však jen 100 tisíc, tedy polovinu požadované ceny. Vyprávěl lékárníkovi, že jeho žena umírá a prosil jej, aby mu lék prodal levněji, popřípadě aby mu mohl zbytek zaplatit později. Lékárník však řekl: „Ne, já jsem ten lék objevil a chci na něm vydělat peníze.“- Josef tím vyčerpал všechny zákonné možnosti. Je zcela zoufalý a uvažuje, zda by se neměl do lékárny vloupat a lék pro svou ženu ukrást.“

Po převyprávění příběhu položte dětem či mladistvým následující (event. podobné) otázky:

Jak byste se rozhodli a proč?

Co by měl Josef udělat a proč?

Jak se zachoval lékárník?

Odpovědi:

1. dotazovaná osoba : Jana, 15 let

1.otázka: „Vloupala bych se do lékárny,protože lidský život je důležitější než peníze.“

2.otázka: „Vloupat by se měl i Jozef, aby manželku zachránil.“

3.otázka: „Lékárník se zachoval nemorálně,nemyslí na ostatní a zajímá jej jen vlastní výdělek.“

2. dotazovaná osoba : Michal, 14 let

1.otázka: „Určitě bych ten lék ukradl,nebo bych ukradl někomu 200 tisíc,podle toho co by bylo snadnější.“

2.otázka: „Jozef by měl udělat to samé co já.“

3.otázka: „Ten lékárník se zachoval špatně,měl mu to dát aspoň za tu polovinu.“

3.dotazovaná osoba : René ,16 let

1.otázka: „Vloupal bych se do lékárny a lék bych ukrad,šlo by přece o život mojí ženy.“

2.otázka: „No,pokud zkusil všechny možnosti,tak by měl ten lék ukrást.“

3.otázka: „Je špatné,že chce vydělat na lidském zdraví,ale on má i nárok na výdělek.“

Vyhodnocení:

Jana 15 let: období puberty,adolescence

Stupeň 3-shoda s ostatními

Chová se tak,jak si myslí,že to od ní okolí očekává.Znám ji již delší dobu a řek bych,že to má v hlavě srovnané (na svůj věk) .Je velice citově založená.

Michal 14 let:období puberty

Stupeň 2-3

Je velmi roztržitý s tendencí si z příběhu dělat legraci, když jsem mu pokládal poslední otázku, odkázal jsem ostatní z místnosti, aby se nepředváděl. U prvních dvou otázek svým způsobem opakoval to co ostatní, ale při poslední otázce kdy byl sám, bylo vidět, že jeho odpověď spadá spíše do 2. období.

René 16 let: období puberty, adolescence

Stupeň 5, orientace na společenskou smlouvu

Je velice inteligentní. Svými odpověďmi bych ho zařadil do 5. období. Připouští, že i lékárník má právo na svůj výdělek.